

Eilhard Lubin   Werner Fabritius

**Disputationum De Veritate Religionis Christianae, Ex P. Mornaei, De Eadem Libro
: Decimaoctava, Quod In Israele Verbum Dei Divini Cultus Regula Fuerit, Et
Pleraque In Veteri Testamento A Deo Tantum Manare Potuerint**

Rostochii: Reusnerus, 1602

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn756648874>

Druck   Freier Zugang

R. U. theol.
Lubinus, Eilh.
d'isp. de veritate relig.
christianae 1-24.
1602:03.
1601-1602

Contenta:

- ① Frid. Cressius, De veritate religionis christianae I 1601
- ② Das. Rezzius, De ver. rel. chr. II 1601
- ③ Hart. Kallerwordian, De ver. rel. chr. III 1601
- ④ Joh. Buxlinus, De ver. rel. chr. IV 1601
- ⑤ Abr. Drentrot, De ver. rel. chr. V 1601
- ⑥ Joh. Frisius, De ver. rel. chr. VI 1601
- ⑦ Pet. Boethius, De ver. rel. chr. VII 1601
- ⑧ Boc. Hagius, De ver. rel. chr. VIII 1601
- ⑨ Dan. Nicolai, De ver. rel. chr. IX 1601
- ⑩ Joh. Wataham, De ver. rel. chr. X 1602
- ⑪ Joen Vintor, De ver. rel. chr. XI 1602
- ⑫ Werner. Fabricius, De ver. rel. chr. XII 1602
- ⑬ Paul. Fickius, De ver. rel. chr. XIII 1602
- ⑭ Frid. Cressius, De ver. rel. chr. XIV 1602
- ⑮ Das. Rezzius, De ver. rel. chr. XV 1602
- ⑯ Hart. Kallerwordian, De ver. rel. chr. XVI 1602
- ⑰ Joh. Buxlinus, De ver. rel. chr. XVII 1602
- ⑱ Werner. Fabricius, De ver. rel. chr. XVIII 1602
- ⑲ Joh. Frisius, De ver. rel. chr. XIX 1602
- ⑳ Pet. Boethius, De ver. rel. chr. XX 1602
- ㉑ Dan. Nicolai, De ver. rel. chr. XXI 1602
- ㉒ Joh. Wataham, De ver. rel. chr. XXII 1602
- ㉓ Joen Vintor, De ver. rel. chr. XXIII 1602
- ㉔ Paul. Fickius, De ver. rel. chr. XXIV 1602

Disputationum
DE VERITATE
RELIGIONIS

CHRISTIANÆ,
EX P. MORNÆI, DE
EADEM LIBRO,

Decimaoctava,
QVOD IN ISRAELE
VERBUM DEI DIVINI CVLTVS
REGVLA FVERIT, ET PLERAQVE IN VE-
TERI TESTAMENTO A DEO TANTVM
MANARE POTVERINT.

Quam
DEO DVCE ET AVSPICE
P R A E S I D E
EILHARDO LVBINO,

*In alma Rosarum Academia defen-
dere conabitur*

VVERNERVS FABRITIVS
Neomonafterientis Hofatus.

Hora & loco consueto.

ROSTOCHII
Exprimebat Christophorus Reusnerus,
ANNO M. D. CII.

18

DE VERITATE

RELIGIONIS

CHRISTIANAE

EX P. M. O. W. A. D. E.

W. A. D. M. M. D. C. C. C. C.

DECIMAE

Q. V. O. D. I. N. I. S. R. A. E. L. E.

VERBUM DEI DIVINE Q. V. I. T. A. E.

REGULA FUIT. ET PER Q. U. O. D. I. N. I. S. R. A. E. L. E.

TERRE TESTAMENTUM. Q. U. O. D. I. N. I. S. R. A. E. L. E.

MANARE SOLITUM.

DIO. D. E. C. E. T. A. V. I. C. E.

L. A. N. G. U. A.

B. I. L. L. I. A. R. D. O. V. I. N. I. O.

W. I. L. H. E. L. M. O. V. A. N. D. E. L. E. M. A. N. N. I. G. I. U. M.

Q. U. O. D. I. N. I. S. R. A. E. L. E.

W. E. R. N. E. R. U. S. L. A. B. R. I. T. I. U. S.

N. O. T. A. T. I. O. N. E. S.

V. I. D. E. T. U. R.

R. O. S. T. O. C. H. I. I.

U. N. I. V. E. R. S. I. T. A. T. I. C. A. E.

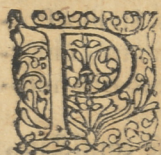
M. D. C. C. C. C.

DISPUTATIO DECIMOCTAVA.

QVOD IN ISRAELE VERBUM DEI
DIVINI CULTVS REGVLA FVERIT, ET
PLERAQVE IN VETERI TESTAMENTO
A DEO TANTVM MANARE
POTVERINT.

I.

Rima ergo religionis nota unius veri DEI Israë-
lis cultus; Ethnicorum verò Dij homines & Dia-
boli. Secunda nota est Regula & Norma Vnius
DEI cultus, nempe Verbum DEI Israeli revelatum.

2. Nota hæc in gentibus quæri nequit, qui n. cultum Deo
assignet, qui Deum ab ipso limine ignorat, creatoris loco creatu-
ram imò hostem Dei colens, unde loco cultus Dei horrenda sce-
lera enata sunt. In quibus gentibus Sapientiores, licet talia ver-
bis damnârint, cum vulgo tamen sacrificarunt, & sicubi normam
cultus tradere conentur, sibi ipsis non sufficiunt, seq; in veri Dei
cultu prorsus cæcos produnt.

3. Est tamen Religio, & cæpit cum homine, eaq; necessario ab
initio plena & perfecta, non ab homine profecta est, sed à vero
Deo homini insita, qui solus sibi grata novit.

4. Hæc regula in Israële, ubi verus Deus solum cultus est ne-
cessariò invenitur, apud quem in testamento ab initio mundi
continuatur, & pro Dei verbo indubitato habetur; cuius verbi hæ
notæ, quod sit antiquissimum, & cum homine cæperit, quod ad
unum Dei gloriam tendat, quod ad unam hominis salutem, &
deniq; quod pleraq; in illo à Deo tantum possint emanare.

5. Ad primam quod spectat, nulla alia gens est, quæ veri Dei
cultus legem à Deo ab initio mundi habuerit, excepto Israële.
Quorum testamentum universos homines in Dei veri & Idolo-
rum cultores Deo vero certo tempore conjungendos, tribuit, qui
& cuius scriptores ultimi Nehemias & Esdras gentibus antiquio-
res, septem Sapientum in Graciâ Synchroni, qui leges suas ex
Ægypto hauserunt, Dei eiusq; cultus legis ignari, rudes, plu-
riumq; Deorum cultores.

6. Oraculorum & deorum gentium Origo in iudicum ætatem incidit, quos gentes relicto vero plurimos coluerunt. Contra in Israële lex illa certa à regibus prophetis, populo universo æquè culta, cui legi nec Thebæ antiquissimum suum Ogygen, nec Athenæ Cecropē comparaverint, qui ex Ægypto leges matrimonij in Græciam feram & brutalem primus intulit, quo tempore Ægyptus & Syria stellas adoravit, & anguria captavit.

7. Contra in Israële toto lex, Dei cultus, à Mose plenior lata, Inacho in Græcia regnante, à quo Mose Pythagoras & Plato sua mytheria hauserunt, quem Numenius, Diodorus, Strabo, Porphyrius, Legislatorum primum & gravissimum testantur, qui legem à Deo acceperit, Ægyptijs superstitionem exprobarit, historiam Iudæorum verè scripserit.

8. Neq; suspicetur quispiam legem hanc à Mose confictam, cum suorum progenitorum, cognatorum, sui ipsius dedecora recenseat, nõ filios suos sed alienos sibi sufficiat, nec humano more scribat: multo minus Mosis non esse illos libros, cum horum stylum & entheam maiestatem nemo falsarius Mosis potuerit adfingere, quod ne in prophanis quidem scriptoribus licet.

9. Porro Mosis sæculo affingi non potuerunt, à quo lex toti populo lata (cui nihil addendum vel demendum sub pœna temporalis & æternæ mortis) ab omnibus custodienda, singulis Sabbathis legenda.

10. Deinde illi succedunt Iosua, Iudices, Samuel, reges, Prophetæ, horum librorum veritatem non ut Historici Ethnici aut Astrologi faciunt, non in dubium vocantes, sed eos tuentes contra omnes hostes, cum vitæ periculo, non facturi hos si ullatenus adulteratos suspicati fuissent.

11. Nec putandum sacra biblia ex multis monumentis ab uno auctore conscripta. Scriptor n. ille sub postremis regibus vixisse non potuit, quo tempore Iudæi jam tribus vicibus deportati secum, legem iuxta quam jam ante vixerunt, variè inter gentes sparserant, quam Æthiopes jam à Salamonis ætate à Sabæâ reginâ semper habuerunt.

12. Multo minus putet quis Biblia Machabæorum tempore ab Antiocho fuisse abolita. quis n. princeps librum facile abolerit?

rit? ab omnibus habitum & servatum: cum in decem tribubus nihil juris habuerit Antiochus, quarum exilijs jam per orbem erant sparsa, cum jam à Philadelpho Græcè versa, inq; tot Synagogus Asiæ & Græciæ essent recepta.

13. At si perierant, quâ momento emerferunt? quando unquam de amissis questi Iudæi? quis potuisset falsa supponere Iudæisq; imponere? Nempe hæc omnium antiquissima ab omnibus oppugnata, Dei providentia servavit in necessarium mundi usum; nec à mundo nec ab homine perfecta, genuina, sine ullâ adulterationis suspitione.

14. Deinde libri Ethnicorum res & vanitates hominum humano more & adfectu laudes aut lucri gratiâ scribunt, de Deo si quid forte rectè dicant, contraria faciunt. Vnde ab hominibus scriptos esse convincitur, quod etiam in fronte fatentur, ut in Herodoto, Hippocrate, Timæo, Thucydide, videre est.

15. Contra in biblijs omnia testantur, qui à Deo inspirata sint: ubi omnia magna & miracula nulli hominum immutabilia usq; ad legem, ad gloriam Dei spectant in misericordiâ & justitiâ ubiq; expressam. Dein in tantâ mundi ruditate Israeli præ reliquis gentibus lex à Deo peculiariter data, qua officium hominis erga Deum & proximum plenissime continetur, duobus summis mandatis inclusa, omnes casus mundanos complexa, quibus inter tot Ethnicorum volumina nihil comparabile.

16. Postea Israël Iosua duce terram Chanaam ingreditur, à iudicibus regibusq; regitur: ubi victorias non ut nostri duces sibi, sed Deo summo militiæ duci acceptas referunt, illi soli Epinicia canunt, non sibi ipsis ut Polybius, Cæsar: & nullum regem laudant nisi ob Idola destructa, gloriamq; Dei vindicatam.

17. Prophetæ etiam ubiq; unum Deum ultorem & auxiliatorem omnium ingeminant, spretis terrenis caelestia inculcantes, unam Dei gloriam, cum vitæ contentu captantes, non ut Dæmones, ut Magi Apollonius, Apuleus, & Astrologi nostri utilitatem & gloriam: suorumq; vaticiniorum, quæ soli Deo accepta referunt, nullam rationem proferunt, nisi solam revelationem divinam.

18. Poemata in sacris omnis generis, non turpia & vana, ut in Ethnicis, sed pia & casta soli Dei gloriæ consecrata, in quibus vividè adeò adfectus poetam sacrum alio spiritu actum liquidò demonstrant.

19. Deniq; non ut alij etiam optimorum Philosophorum libri Deos vel nullos, vel vanos colunt, & huius vitæ delicias spectant, sed futura vitæ cum Deo felicitatis certissimi indices fax & via sunt, hominemq; Dei cultus admonent, cuius participatione solâ beatus sit.

20. Providentiâ Dei, & immortalitate animorum tanquam fundamento indubitato innituntur. Vnde Henoch ad Deum raptus, qui merces in futurâ vitâ patriarchis primis, Mosi, Iosua, Iudicibus, Samueli, David, & reliquis solatij loco erat proposita, utiq; quibus Deum ex corde, quod lex jubet, colentibus meræ in hac vitâ ærumnæ præmij loco reponuntur.

21. Quo etiam lex altera respicit ut proximum sicut non ipsos propter Deum tanquam Dei imagines delegamus, quod quis fecerit, si vitam nostram hâc vitâ claudi putâret? Vnde sacras literas antiquissimas, Dei gloriam, & hominis salutem unice spectare patet.

22. Velut autem omnis creatura (cuius liber ob lapsum nobis obscurior) sic & tota scriptura (cuius liber clarius) ad Deum tendit, à quo necessariò hæc scriptura prodijt, quod primò constat ex stylo, qui sine ullâ ratione solâ auctoritate de rebus supra rationem sibi credi postulat.

23. Deinde ex præceptis, non enim scriptura rationibus, & externa potentia nititur, ut Ethici & legumlatores, sed omnibus sine discrimine imperat, promittens & interminans æterna præmia & supplicia. Quod nemo potest, nisi æternitatis Dominus, nulla autem creatura, quæ si mala esset bona non impetraret, si verò bona, non gloriam Dei sibi arrogaret, quam observatores pro Dei lege coluerunt. Deniq; quæ interiora animi obligat, quæ penetrare Dei solius est.

24. Doctrina etiam de Trinitate, quando mundus creatus sit, quod verbum caro factum sit, de Virginis conceptu, de promissione Abrahamo facta, De Messia venturo, & innumera alia, non nisi à Deo proficisci potuerunt.

25. Quid dicemus de Prophetijs licet diversis temporibus, locis, personis scriptis, tamen ad unum Scopum directis & veris? ut illa de promissione Abrahamo factâ, quam Moses tot ærumnarum unicum consolationem habuit, de sceptro è Iudâ non inferendo, quæ jurisdictio licet longo post tempore cæperit, in Iudâ bis mille annis ad tempus usq; Messia continuata fuit.

Nec

26. Nec quis putet Mosē hęc commentum esse, qui suę tribui Levi, & tribui Iosue Ephraim Iudam non prætulisset, quę demum millesimo fere post anno imperio potiebatur. Quid, quod prophetia hęc à se ne admodum profecta, qualem ob imaginationis defectum Philosophi naturaliter divinare posse negant. Porro in testamento Iacob filijs terram Chanaan ut sua bona distribuit, filium Ephraim juniorem maiori Manasse præfert, quod in tota historia comprobatum legimus.

27. Moses eandem terram, quam videre potuit, ingredi non potuit, arbitris & legibus populo partitur, quam præfinito tempore Chanaanæ vacuam relinquunt, & cedunt, evidenti documento hęc divino instinctu & Mosē populum duxisse, & populum Mosē secutum esse. Interim in illā terrā Israelis peccata, & calamitates, & alias in eius locum substituendas gentes in Cantico suo diserrè divinitus vaticinatur.

28. Iosue Mosi mandata tanquam à Deo profecta exsequitur, qui, quod restauratori urbis Iericho imprecatus erat, hoc 500 post annis impletum fuit.

29. In libris Iosue, Iudicum, Samuelis, Regum, aut eventus sunt prophetiarum, aut prophetiæ, quę de futuris ut de præsentibus aut præteritis loquuntur, & florentissimo. Reip. statu calamitates denunciabant, ut apud Esaiam in vaticinio de Cyro, Macedonibus, & Persis & alibi videre est, quod tot annis ante promulgatum ab homine proficisci non potuit.

30. Idem in Ieremiã & Ezechiele notandum, quorum ille populum septuagesimo anno à captivitate restitutum iri prædicit, quod contigit. Daniel suis vaticinijs futurorum sæculorum de Persis, Græcis, Romanis, Antiocho historiam exactissimè texere videtur, cuius vaticinia Alexander miratus est, quę Ptolomæus Philadelphus cum reliquis sacris converterat ante Antiochi tyranni tempora.

31. Hic Balsaris ruinam prædixit, Persarum regnum in quarto rege Dario definit. Alexandri eiusq; immensi regni dissipationem vaticinatus est, Antiochi tyrannidem, Maccabæorum pios conatus, oppressionem piorum, profanationem sacrorum, Romani Imperij dentes ferreos, & ab eo post 70 Hebdomades à vaticinio Ieremiæ, templum à Romanis destruendum: quę omnia ad amissim impleta, & non nisi à Deo proficisci potuerunt.

Nec

32. Nec dici potest, Iudæos prorsus nullos habuisse prophetas. Nam sine illis in tantis ærumnis, Deo vero sic non adhæsisset. Longè minus, quod ex astris illa habuerint, ex quibus vaticinia vana & fallacia de particularibus, de certo loco, personâ, tempore post multa sæcula nihil certi possunt prædicere; cum in Israële rudes bubulci prophetæ etiam fuerint.

33. Longè minus quod per phantasia juncto possibili intellectu cum abstracto, ut Averroës prophetiam exigit, prædixerint, cum pleriq; fuerint senes, ut supra de Iacobo dictum: & cum sic quicquid in Phantasia venisset, vaticinari potuissent, quod vaticinijs, quæ affectus sunt transeuntes non convenit.

34. Longè adhuc minus, quod per Alchymiam corpus stellarum influxui præpararint, ut de Apollonio memorant, prophetæ sacri, quorum quidam opiliones & bubulci fuerunt, qui prædixerunt quæ stellæ nec scire nec significare potuerunt, sed quæ divinitus inspirata sunt.

35. Longissimè adhuc minus, quod à Dæmonibus & angelis habuerint, qui quæ à voluntate hominum dependent agnorant, nec in astris vident, quod astra non scire possunt, nec in hominibus, quod homines ipsi in seipsis ignorant. Vnde consequitur hæc prophetias à DEO esse, cui uni omnia præsentia, & nota; cui soli laus & gloria, Amen.

